

РЕПУБЛИКА СРПСКА

ВЛАДА

КАБИНЕТ ПРЕДСЈЕДНИКА

Трг Републике Српске 1, Бања Лука, тел: 051/339-103, факс: 051/339-119, e-mail:kabinet@vladars.net

Број: 04.1.980/22

Датум: 04.05.2022. године

Његова екселенција Антонио Гутереш
Генерални секретар
Уједињене нације
1 United Nations Plaza
New York, New York, USA 10017-3515

Поштовани генерални секретару,

Са циљем да помогне Савјету безбједности у предстојећој сједници о Босни и Херцеговини (БиХ), Република Српска, један од два аутономна ентитета који чине Босну и Херцеговину и страна потписница међународних уговора који чине Општи оквирни споразум о миру у Босни и Херцеговини доставља приложени Двадесет и седми извјештај Савјету безбједности Уједињених нација. У Извјештају се поново потврђује посвећеност Републике Српске Дејтонском споразуму и наглашава увјерење да БиХ може бити успјешна ако све кључне стране унутар и изван БиХ буду поштовале Споразум онако како је написан.

У првом дијелу Извјештаја наводи се да је поштовање Дејтонског споразума пресудно је за стабилности и успјех БиХ. Република Српска у потпуности поштује и придржава се Дејтонског споразума, укључујући суверенитет и територијални интегритет БиХ, и инсистира да га и други у БиХ и међународној заједници поштују и да га се придржавају. У другом дијелу Извјештаја, наглашава се да нема пријетње по мир који у БиХ влада више од 26 година. Коначно, у трећем дијелу извјештаја, износи се визија будућности, која укључује напредовање БиХ на путу ка чланству у ЕУ, рјешавање неслагања унутар БиХ кроз дијалог у доброј вјери и конструктивнији приступ међународне заједнице.

Молимо да овај акт и приложени Извјештај доставите чланицама Савјета безбједности. Уколико Вама или чланицама Савјета безбједности буду потребне додатне информације или уколико будете имали питања у вези са садржајем Извјештаја, биће нам задовољство да Вам их доставимо.

С поштовањем,

ПРЕДСЈЕДНИК ВЛАДЕ

Радован Вишковић

**Двадесет и седми извјештај Републике Српске Савјету безбједности
Уједињених нација**

Мај 2022.

Двадесет и седми извјештај Републике Српске Савјету безбједности Уједињених нација

Садржај

I.	Поштовање Дејтонског споразума пресудно је за стабилности и успјех БиХ	2
A.	Република Српска у потпуности поштује и придржава се Дејтонског споразума...	2
B.	Чланови међународне заједнице морају подржавати и енергично бранити Дејтонски споразум и владавину права у БиХ	3
1.	Према Уставу БиХ и у њему уграђеним принципима који успјешно одржавају мир у БиХ већ више од 26 година, све изузев неколико надлежности припадају ентитетима, уз значајне механизме заштите конститутивних народа	3
2.	Не постоји противрјечност између чланства у ЕУ и дејтонског гарантовања крајње аутономних, етнички повезаних региона и других уставних механизма заштите народа	4
3.	Узрок политичке дисфункционалности БиХ није дејтонска формула, већ они који ту формулу руше	4
4.	ОХР и његове присталице флагрантно су и више пута прекршили Дејтонски споразум и при том нанијели велику штету — штету која се мора исправити..	5
5.	Неки у међународној заједници не поштују демократске процедуре БиХ и резултате њених слободних избора	6
C.	Да би БиХ успјела, бошњачки политички лидери и њихови међународни помагачи морају коначно прихватити Дејтонски споразум и владавину права – алтернатива не постоји	7
II.	Мир у БиХ није угрожен	8
A.	Република Српска досљедно и снажно искључује сваку могућност прибјегавања насиљу	8
B.	Страни званичници и дипломате који познају ситуацију у БиХ потврђују да мир у БиХ није угрожен	8
C.	Ситуација у Украјини нема никакве везе са безбједношћу у БиХ	9
III.	Закључна разматрања	10
A.	Република Српска је определијелена за пут БиХ у Европску унију	10
B.	Република Српска упорно позива партнере у БиХ на дијалог у доброј вјери	10
C.	Умјесто да напада лидере Републике Српске и Хрвата због њиховог одговора на провокације ОХР-а и политичког Сарајева, међународна заједница мора коначно да почне да се бави самим провокацијама	11

Прилог 1: Законито преузимање властитих уставних надлежности Републике Српске у потпуности је сагласно са Уставом БиХ

Прилог 2: Етничка децентрализација и подјела власти у Европи

Прилог 3: Незаконита и деструктивна улога ОХР-а

Прилог 4: Настојање политичког Сарајева да оствари потпуну доминацију у БиХ

Двадесет и седми извјештај Републике Српске Савјету безбједности УН

Увод и кратак преглед извјештаја

Република Српска, као страна уговора који чине Дејтонски мировни споразум из 1995. године и један од два аутономна ентитета који чине Босну и Херцеговину (БиХ), доставља овај двадесет и седми извјештај Савјету безбједности Уједињених нација.

У Дијелу I овог извјештаја наглашава се да Република Српска јесте – и да ће остати – у потпуности опредељена за Дејтонски споразум, што укључује посвећеност суверенитету, територијалном интегритету и уставном поретку БиХ. Тврдње њених противника да Република Српска планира *de jure* или *de facto* сецесију од БиХ представљају лажну пропаганду која има за циљ да привуче подршку антидејтонском плану да се БиХ централизује под искључивом влашћу једног народа.

У овом дијелу извјештаја, Република Српска одлучно тражи да чланови међународне заједнице поштују Дејтонски споразум и владавину права. Децентрализована структура БиХ и механизми заштите конститутивних народа помоћу којих је Дејтонски споразум сачувао мир ни на који начин нису у супротности са европским вриједностима, што показују слични примјери широм Европе. Извор дисфункционалности БиХ није Дејтонски споразум, већ незаконита субверзија Споразума, посебно од стране Канцеларије високог представника (ОХР). БиХ не помаже ни то што неки у међународној заједници не поштују демократске процедуре БиХ и резултате њених слободних избора. У првом дијелу овог извјештаја, на крају, износе се аргументи да БиХ не може бити успјешна све док бошњачки политички лидери не прихвате Дејтонски компромис и владавину права.

У Дијелу II, Република Српска наглашава да мир који влада у БиХ од потписивања Дејтонског споразума није угрожен ни на који начин. Република Српска досљедно и категорички одбацује свако прибјегавање насиљу, инсистира на рјешавању неслагања у БиХ искључиво мирним дијалогом. Најупућенији страни званичници и дипломате, укључујући званичнике ЕУФОР-а, јасно су ставили до знања да у БиХ не постоји опасност од рата. Коначно, упркос опортунистичким настојањима противника Републике Српске да сукоб у Украјини повежу са безбједносном ситуацијом у БиХ, једно нема никакве везе са другим.

У Дијелу III овог извјештаја говори се о томе како Република Српска види напредак БиХ. Република Српска остаје опредељена за напредак БиХ на путу европских интеграција. Уз то, Република Српска наставља да се залаже за дијалог у доброј вјери како би се нашло рјешење за актуелну политичку кризу у БиХ. Република Српска је спремна за такав дијалог чим бошњачки саговорници у другом ентитету БиХ, ФБиХ, буду спремни. Коначно, Република Српска позива чланове међународне заједнице да схвате да су потези Републике Српске, усмјерени на даље вршење послова из надлежности које су јој дате Уставом БиХ, једноставно питање унутрашње политике и покушај да се ријешити политичка дисфункционалност и провокације из политичког Сарајева и ОХР-а, који су, заправо, извор нестабилности у БиХ.

Република Српска вјерује да БиХ може успјети ако сви кључни актери – и страни и домаћи – коначно буду поштовали и придржавали се Дејтонског споразума.

Двадесет и седми извјештај Републике Српске Савјету безбједности Уједињених нација

I. Поштовање Дејтонског споразума пресудно је за стабилности и успјех БиХ

A. Република Српска у потпуности поштује и придржава се Дејтонског споразума

1. Дејтонски мировни споразум из 1995. године осигурава мир и стабилност у Босни и Херцеговини (БиХ) више од 26 година. Република Српска јесте и остаје одређена за Дејтонски споразум. То укључује и одређеност за суверенитет, територијални интегритет и уставни поредак БиХ. Укључује, наравно, и категорично одбацавање насиља као начина рјешавања политичких несугласица – Република Српска је чврсто одређена за мир.

2. Република Српска у потпуности прихвата европске вриједности демократије и владавине права, које су уграђене у Дејтонски споразум. Република Српска вјерује да демократија и владавина права могу заживјети и напредовати у БиХ једино на темељу поштовања Устава БиХ. У ствари, ово би требало да буде очигледно само по себи. Република Српска не предлаже одузимање ниједног овлашћења или надлежности која је Уставом додијељена институцијама на нивоу БиХ; само настоји да ојача БиХ предвиђену Дејтонским споразумом, а не да је слаби.

3. Као што је наведено у Прилогу 1, закони који су предмет разматрања на Влади и Народној скупштини Републике Српске у потпуности су у складу са одредбама Дејтонског споразума и једноставно имају за циљ да обезбиједу стварну примјену његових услова. Исто тако, у потпуности су у складу са европским вриједностима и европским интеграцијама.

4. Република Српска ни на који начин не жели да оспори суверенитет или територијални интегритет БиХ. Овдје се не ради ни о одузимању овлашћења или надлежности које су, како је договорено у Дејтону, дате институцијама на нивоу БиХ, нити кршењу амандмана на Устав БиХ који је у прописаној процедури усвојен након потписивања у Дејтону. Република Српска нема апсолутно никакав план да крене путем отцјељења од БиХ, било *de jure* или *de facto*. Далеко од тога да тежи сецесији, Република Српска инсистира на томе да сви поштују слово Дејтонског споразума. Тврдње бошњачких (муслиманских) странака у БиХ предвођених исламистичком СДА и њихових присталица да Република Српска планира сецесију само су провокативна пропаганда која има за циљ да привуче подршку антидејтонском пројекту бошњачких странака да централизују све надлежности и ставе их под своју контролу.

5. Република Српска има пуно право да инсистира да уставну структуру успостављену Споразумом и владавину права засновану на тој уставној структури поштују стране и у БиХ и ван ње, и наставиће да ради на заштити својих права из Устава БиХ политичким и правним средствима, подразумијевајући да су успјех и напредак могући само уз заштиту права ентитета и конститутивних народа БиХ.

6. Неодговорни званичници у Сарајеву и појединим страним пријестоницама непрестано пласирају апсурдне, запаљиве оптужбе, према којима се сваки покушај Републике Српске да оствари своја легитимна уставна права мора посматрати као корак ка сецесији – као да ће законско уређивање медицинских средстава у Бањалуци, а не у Сарајеву, као што је то био случај дуги низ година, некако завршити распарчавањем БиХ. Они који износе такве запаљиве оптужбе имају или лоше информације или лоше намјере.

В. Чланови међународне заједнице морају подржавати и енергично бранити Дејтонски споразум и владавину права у БиХ

7. Од пресудног је значаја да све стране потписнице Дејтонског споразума и друге чланице међународне заједнице поштују Споразум и да се придржавају принципа на којима почива. Упркос неутемељеним оптужбама које пласирају њени противници у међународној заједници, Република Српска досљедно поштује правну структуру, права и обавезе утврђене Дејтонским споразумом - укључујући и оне побројане у Уставу БиХ (Анекс 4. Споразума) - и наставља да захтијева да и други учине исто, уз поштовање не само суверенитета и територијалног интегритета БиХ, него и аутономије два ентитета и права конститутивних народа загарантованих Уставом БиХ.

8. Република Српска инсистира на томе да је Дејтонска формула за децентрализовану подјелу власти једини легитиман и одржив основ на ком је могуће изградити успјешну БиХ. Једноставно не постоји друга алтернатива; грађани српске и хрватске националности у БиХ неће дозволити пренебрегавање права која су им загарантована Дејтонским споразумом на начин који ће исламистичкој странци СДА омогућити да оствари свој циљ, односно да оствари доминацију уз снажну власт централизовану у Сарајеву.

9. Они који тврде да остваривање права Републике Српске из Дејтонског споразума угрожава стабилност и будућност БиХ замијенили су тезе – прави извор нестабилности у БиХ су оне стране унутар и изван БиХ које немилосрдно подривају дејтонске принципе.

10. Упорно неуважавање ове чињенице од стране многих у међународној заједници, као и тврдње да је централизација власти у рукама муслиманских странака предвођених исламистичком СДА на неки начин примјеренија европским интеграцијама, не само да су погрешни, већ потенцијално повећавају ризик од нестабилности у БиХ, која никако не може успјети као земља којом доминира једна етничка група која не само да игнорише, него и злоупотребава права Срба и Хрвата.

11. Притисак страних сила може додатно отуђити грађане Републике Српске, па чак и изазвати нестабилност у БиХ, али никакав страни притисак, из било ког извора да долази, никада неће довести до тога да руководство Републике Српске, ма кога да њени грађани изаберу, одустане од одбране права Републике Српске по основу Устава БиХ или напусти дејтонски компромис у корист доминације једне етничке групе над свим осталима.

1. Према Уставу БиХ и у њему уграђеним принципима који успјешно одржавају мир у БиХ већ више од 26 година, све изузев неколико надлежности припадају ентитетима, уз значајне механизме заштите конститутивних народа

12. Према дејтонској формули, Устав БиХ институцијама на нивоу БиХ даје свега неколико надлежности, као што су спољна, спољнотрговинска и монетарна политика, а каже да: „Све владине функције и овлашћења, која нису овим Уставом изричито дата институцијама Босне и Херцеговине, припадају ентитетима“.¹ Значајна аутономија дата је ентитетима дјелимично и ради боље функционалности БиХ, која се обезбјеђује свођењем на минимум броја спорних питања која би захтијевала одлуке на нивоу БиХ.

13. Поред децентрализоване структуре, Устав БиХ гарантује одређене механизме заштите за сваки од три конститутивна народа – Србе, Хрвате и Бошњаке. Ови механизми конципирани су тако да припаднике сваког од раније међусобно сукобљених конститутивних народа увјере да неће доћи до његове мајоризације од стране једног или више других конститутивних народа. Очување ове гаранције од суштинског је значаја за будућност БиХ као стабилне мултинационалне земље.

2. Не постоји противрјечност између чланства у ЕУ и дејтонског гарантовања крајње аутономних, етнички повезаних региона и других уставних механизма заштите народа

14. Политичко Сарајево и неке присталице у међународној заједници сада тврде да је потребно напустити дејтонске принципе како би БиХ добила статус кандидата за чланство у ЕУ. Ове опортунистичке тврдње потпуно су неосноване.

15. Многе земље са више снажних националних или вјерских идентитета обезбиједиле су мир и стабилност давањем широке аутономије етничким регионима и других механизма заштите одређеним етничким групама. Заиста, они који тврде да је дејтонска формула за децентрализацију и подјелу надлежности на неки начин супротна европским вриједностима не знају колико земаља у самој Европи на сличан начин признаје посебна права одређеним регионалним етничким групама.

16. Као што је објашњено у Прилогу 2, земље попут Белгије, Швајцарске, Шпаније, Велике Британије и Италије имају различите механизме којима дају аутономију етничким регионима или на други начин штите интересе одређених етничких група. Ништа у таквим механизмима и заштити, било да се ради о БиХ или некој другој земљи Европе, није у супротности са европским принципима или чланством у ЕУ.

3. Узрок политичке дисфункционалности БиХ није дејтонска формула, већ они који ту формулу руше

17. У годинама након потписивања Дејтонског споразума, страни високи представници понашали су се незаконито као колонијални гувернери и агресивно настојали, доношењем антидемократских и правно апсурдних диктата, да крајње децентрализовану БиХ која је прописана Уставом БиХ замијене унитарном „грађанском” државом која је била ратни циљ бошњачке војске.

---

¹ Устав БиХ, чл. III (3)(а).

18. Противуставна централизација надлежности, која је резултат незаконитих одлука и принуде од стране високог представника, и сталан притисак одређених бошњачких елемената са циљем преузимања контроле над свим институцијама на нивоу БиХ, подрили су децентрализован дејтонски концепт. Многе надлежности које треба да припадају ентитетима, гдје је одлучивање једноставније, неуставно су пренесене на ниво БиХ, гдје је одлучивање најспорније.

19. Незадовољни неуставном централизацијом БиХ која је остварена током низа година, неки у међународној заједници желе да иду још даље и потпуно униште дејтонски компромис укидањем аутономије ентитета и механизма заштите конститутивних народа из Устава БиХ. Ове међународне стране не само да занемарују владавину права тврдећи да обавезујући међународни уговор могу да одбаце државе које нису његове потписнице само зато што су моћније, него мора да су и слијепе за кључни значај дејтонске формуле за одржавање стабилности у БиХ чим износе непромишљене и неутемељене приједлоге формулисане у непознавању историје и актуелне политичке стварности у БиХ.

20. Коментари у којима се позива на занемаривање или ревизију дејтонског система, као што је успостављање „грађанске“ државе (тј. државе у којој доминирају Бошњаци), нису само неодговорни и неупућени, него и дестабилизујући, и због њих се групе којима су Дејтоном загарантоване одређена заштита и аутономија осјећају угрожено и у складу са тим и реагују. Овакви коментари, штавише, охрабрују политичко Сарајево у дестабилизујућим настојањима да у потпуности разбије дејтонски компромис.

21. Узрок дисфункционалности БиХ није Устав БиХ, већ насиље учињено над тим уставом. Република Српска је увјерена да ће једино поштовањем децентрализоване уставне структуре и механизма заштите конститутивних народа БиХ постати функционална те на тај начин промовисати и интеграцију БиХ у ЕУ.

4. ОХР и његове присталице флагрантно су и више пута прекршили Дејтонски споразум и при том нанијели велику штету — штету која се мора исправити

22. Као што је детаљније објашњено у Прилогу 3. овог извјештаја, ОХР се с презиром односи према границама овлашћења високог представника из Дејтонског споразума и нема нимало поштовања према владавини права, а његове интервенције нарушиле су стабилност и напредак БиХ.

23. Диктаторска овлашћења која је ОХР приграбио немају законски основ и флагрантно руше уставни поредак БиХ. Представљају потпуно одбацивање владавине права и тако их грађани Републике Српске генерално и доживљавају. Чак и ако се занемари незаконита природа овлашћења ОХР-а, ОХР је већ дуго основни извор политичке нестабилности и дисфункционалности БиХ.

24. Као што су препознали и званичници ЕУ, кривицу за садашњу политичку кризу у БиХ сноси бивши високи представник Валентин Инцко, који је, напуштајући функцију прошле године, незаконито донио декрет којим се криминализује изражавање одређених

мишљења о рату у БиХ из деведесетих година. Готово да се чини да је декрет, који је отворено усмјерен против Срба, скројен управо тако да дестабилизује БиХ.

25. Изразито бескорисна улога коју њемачки политичар Кристијан Шмит игра посљедњих мјесеци показује да он није извукао поуку из метежа који је Инцко изазвао. Шмит лицемјерно држи предавање грађанима Републике Српске о владавини права иако не признаје никаква ограничења својих претпостављених овлашћења да декретима управља БиХ, што је очигледно у супротности са Дејтонским споразумом и цјелокупним демократским уставним системом БиХ. Недавно је покушао да докаже да је релевантан: инсистирајући на незаконитој и апсурдној тврдњи да посједује такозвана „извршна овлашћења“, стављајући се у улогу стручњака за уставно право, па чак и судије појединца, ријешо је да самостално одлучи који се акти институција имају сматрати уставним у БиХ. Његови декрети, којима се наводно поништава закон Републике Српске у вези са државном имовином, представљају изругивање владавини права у БиХ, којој, како Шмит сматра, очигледно нису потребни ни судови ни правни поступак, јер он може да одлучује сâм, не обазирјући се ни на шта.

26. Што је још горе, када се суочи са заиста озбиљном пријетњом по будућност БиХ – наиме, непопустљивошћу бошњачких странака у одбијању да пристане на потребне реформе изборног закона, чак и упркос напорима међународне заједнице – Шмит је потпуно неефикасан и странама више одмаже него што помаже да постигну неопходан компромис.

27. Све више кључних посматрача — укључујући бивше високе представнике — увиђа деструктивност улоге ОХР-а у БиХ. Како је недавно написао Карл Билт, први високи представник, ОХР је „прешао пут од тога да је дио рјешења до тога да је постао дио проблема“.² То што се Шмит и одређени чланови међународне заједнице бусају у прса не мијења стварност, а то је да ОХР сада није ништа друго до извор сукоба, а не страна која помаже остварењу дијалога, како је предвиђено Дејтонским споразумом.

28. Занимљиво је то што, док бивши високи представници признају проблеме узроковане даљим постојањем ОХР-а, утицајне стране силе удвостручавају напоре и прописују јаче дозе лијека од ког је пацијенту већ сасвим лоше.

5. Неки у међународној заједници не поштују демократске процедуре БиХ и резултате њених слободних избора

29. Неки страни коментатори позвали су Кристијана Шмита, њемачког политичара који тврди да је високи представник у БиХ, без обзира на нелегитимно именовање, да „смијени“ српске чланове руководства БиХ. Чак и да јесте високи представник, Шмит не би имао легално овлашћење да смијени било ког званичника. Осим тога, позивање на свргавање демократски изабраних званичника показује упечатљив презир према демократском систему БиХ и њеним гласачима и, заправо, презир према владавини права.

30. Нечувено је сугерисати да би грађанима БиХ требало ускратити право да сами бирају своје лидере – став који је у супротности са најчвршћим правилима људских права и

---

² Carl Bildt, *Bosnia's Next Crisis*, Project Syndicate, 14. јануар 2022.

демократских права; свакога ко заступа такву позицију треба дискредитовати због вријеђања најосновнијих принципа међународног права и европских вриједности.

С. Да би БиХ успјела, бошњачки политички лидери и њихови међународни помагачи морају коначно прихватити Дејтонски споразум и владавину права – алтернатива не постоји

31. Главни узрок нерјешиве дисфункционалности БиХ је упорно одбијање СДА и других бошњачких странака да прихвате и придржавају се дејтонских одредби које конститутивним народима налажу равноправност у вршењу власти. Како је у августу 2021. године изјавио предсједник Хрватске Зоран Милановић, „Дејтонски споразум није пропао, него се не поштује, крши га се. Кад би га се поштивало, било би све у реду”.³

32. Експлицитно усвојена платформа исламистичке СДА захтијева потпуно укидање дејтонског уређења - укључујући ентитете и механизме заштите конститутивних народа - у корист унитарне државе у којој би потпуно доминирао само један конститутивни народ: Бошњаци. Званичници СДА, у свим институцијама БиХ, агресивно настоје да постигну овај циљ кроз систематично укидање права ентитета и учешћа Хрвата и Срба у политичком и грађанском животу БиХ.

33. Како је објашњено у Прилогу 4. овог извјештаја, муслиманске странке предвођене исламистичком СДА крше владавину права и изазивају нестабилност све интензивнијим дјеловањем на разградњи уставног поретка установљеног Дејтонским споразумом у циљу успостављања потпуне бошњачке доминације. На примјер, сарајевски политичари су неуставно узурпирали контролу над апаратом спољних послова БиХ, не марећи што је надлежност за вођење спољне политике Уставом додијељена Предсједништву БиХ.

34. Потпуна доминација Бошњака у БиХ циљ је СДА од њеног оснивања. СДА никада није одбацила нити одустала од кључних принципа изражених у *Исламској декларацији* свог оснивача Алије Изетбеговића, објављеној 1990. године, у којој се отворено каже: „Нема мира ни коегзистенције између исламске вјере и неисламских друштвених и политичких институција”.

35. Срби су лажно оптужени да ометају процесе одлучивања у БиХ. У стварности, Срби учествују у свакодневним пословима свих институција на нивоу БиХ. То што не гласају увијек онако како би неке бошњачке странке и њихови савезници жељели не значи да блокирају рад институција БиХ. Са друге стране, како је објашњено у Прилогу 4, СДА је недавно, бојкотом Дома народа БиХ, блокирала разматрање закона о најважнијем питању са којим се тренутно суочава БиХ, а то је питање изборне реформе. СДА такође блокира важне мјере економског развоја, као што су инфраструктурни пројекти у Републици Српској и учешће БиХ у иницијативи „Отворени Балкан“, којом се промовише економско повезивање региона.

---

³ Предсједник Хрватске: Додикова иницијатива је „добронамјерна, али није реална”, ХИНА, 30. август 2021.

36. Стални напади на уставну структуру како је успостављена и договорена у Дејтону, највећа су пријетња са којом се БиХ суочава и онемогућава напредак. Да би БиХ успјела, све најутицајније странке у БиХ морају коначно прихватити дејтонски компромис, а међународна заједница подстицати тај процес.

II. Мир у БиХ није угрожен

37. У току је оркестрирана кампања за повећање стране интервенције у БиХ, уз алармантна упозорења да је БиХ на ивици рата. У стварности, свако ко разумије ситуацију у БиХ зна да нема опасности од такве катастрофе.

A. Република Српска досљедно и снажно искључује сваку могућност прибјегавања насиљу

38. Република Српска чврсто вјерује да је БиХ у стању да превазиђе тренутне изазове кроз интензиван политички дијалог између домаћих страна, усмјерен на проналажење рјешења у интересу свих конститутивних народа и грађана БиХ. Упркос пријетећој реторици појединих сарајевских политичара, лидери Републике Српске и Срба досљедно и категорички одбијају свако прибјегавање насиљу. Српски члан Предсједништва БиХ Милорад Додик недавно је рекао да „мир нема цијену, нема алтернативу“. Влада Републике Српске је такође чврсто посвећена миру.

39. Штавише, Република Српска посвећена је очувању Устава БиХ и нема план за сецесију у било ком облику. Ниједан закон који Република Српска разматра ни на који начин не угрожава суверенитет или територијални интегритет БиХ.

40. Република Српска доказује своју посвећеност миру у БиХ и региону и кроз своју тиху, али постојану сарадњу на регионалним безбједносним иницијативама. Република Српска се показала као поуздан партнер државама чланицама НАТО-а у области борбе против тероризма, високотехнолошке безбједности и других безбједносних питања, и тијесно сарађује са безбједносним и обавјештајним службама главних чланица НАТО-а, између осталог и кроз редовну обуку.

41. Република Српска определијелена је за пуно поштовање Дејтонског споразума, укључујући и Устав БиХ, и инсистира на рјешавању унутрашњих спорова у БиХ искључиво кроз мирољубив дијалог са домаћим партнерима.

B. Страни званичници и дипломате који познају ситуацију у БиХ потврђују да мир у БиХ није угрожен

42. Посљедњих мјесеци, званичници ЕУФОР-а досљедно говоре да не постоји опасност по мир који у БиХ влада већ 26 година. На примјер, у фебруару 2022. године, портпарол ЕУФОР-а је рекао: „Тренутно не постоји пријетња по сигурно и безбједно окружење“ у

БиХ.⁴ У новембру 2021. године, тадашњи командант ЕУФОР-а генерал Александар Плацер рекао је да у БиХ не види „у суштини никакву класичну војну пријетњу“ и да је „општа безбједносна ситуација у земљи стабилна”.⁵

43. У марту 2022. године, наслѣдник генерала Плацера, генерал-мајор Антон Весели, рекао је поводом доласка појачања контингенту ЕУФОР-а: „Као командант, активирао сам резервне снаге, али не због погоршања безбједносне ситуације у Босни и Херцеговини. Напротив, наши показатељи пријетње и промјена у безбједном и стабилном окружењу нису се мијењали посљедњих недјеља. Моја одлука да активирам резервни састав проистекла је из обавезе војника да буду спремни за сваку ситуацију”.⁶

44. У јануару 2022. године, оперативни командант ЕУФОР-а, генерал-пуковник Брис Худе рекао је Скупштини Дистрикта Брчко да сматра да се безбједносна ситуација у БиХ није погоршала и да нема потребе за додатним трупима НАТО-а у Брчком, додајући да ситуација није онаква како је неки представљају у медијима.⁷ Република Српска никада није изражавала противљење присуству ЕУФОР-а у БиХ, броју војника или Алтеа мисији у складу са мандатом какав је одобрио Савјет безбједности УН-а, мада су недавно званичници из Републике Српске изразили забринутост због непотребног и непримјереног кретања припадника и возила ЕУФОР-а ван базе које је изазвало узнемиреност школске дјеце и осталих грађана Републике Српске.

45. Да нема озбиљног ризика по мир потврдиле су и најупућеније високе дипломате у БиХ. На примјер, у свом фебруарском свједочењу пред Конгресом, амерички изасланик Габријел Ескобар рекао је: „Ситуација није слична ситуацији 1991. године”. Констатовано је да „ни Хрватска ни Србија нису заинтересоване да виде рат на својим границама”, и нагласио да „постоји више механизма да се спријечи сукоб” и да „не видимо да се ситуација дестабилизује онако како то виде неки најдрастичнији аналитичари”.⁸

С. Ситуација у Украјини нема никакве везе са безбједношћу у БиХ

46. Бошњачке странке у БиХ предвођене исламистичком СДА са својим страним помагачима покушавају да искористе ситуацију у Украјини да спроведу свој план за БиХ тврђом да су недавни кораци Републике Српске ка враћању њених уставних надлежности под утицајем предсједника Русије. Ово је чиста фантазија; Република Српска и њено

---

⁴ Срећко Латал, *EU Doubles Bosnia Peacekeepers as Global Security 'Deteriorates'*, BIRN, 24. фебруар 2022.

⁵ Adelheid Wölfl, *Eufor-Kommandeur Platzer sieht stabile Sicherheitslage in Bosnien-Herzegovina*, Der Standard, 3. новембар 2022.

⁶ *Командант ЕУФОР-а нема информација о пријетњама сигурности у БиХ*, Н1, 11. март 2022.

⁷ *Нема потребе за распоређивањем НАТО трупа у Брчком*, Н1, 20. јануар 2022.

⁸ *Свједочење Габријела Ескобара пред Одбором за спољне послове Сената САД-а*, 16. фебруар 2022.

руководство не служе ни Русији ни било којој другој страниј сили. Служе само грађанима Републике Српске.

47. Тврдњом да борбе у Украјини представљају опасност по БиХ, бошњачке странке и њихови помагачи распирују пометњу и страх ради политичких поена. Ширењем страха настоје да улију неповјерење у Републику Српску и оправдају тражење интензивнијег уплитања странаца у БиХ. Када упозоравају да ће се рат у Украјини проширити на БиХ, уопште не објашњавају како би се рат који нема никакве везе са БиХ и њеним народима могао проширити на БиХ која је удаљена више од 1.000 km од фронта. При том, Република Српска и њено руководство јасно искључују било какву могућност употребе насиља, не траже независност и само тражи да обавља одређене послове из надлежности које су јој дате Уставом БиХ, у нади да ће изградити функционалнију и просперитетнију БиХ.

48. С обзиром на дугогодишње културне везе и пријатељство између Русије и српског народа, разумљиво је да се већина грађана Републике Српске противи санкцијама против Русије. Дакле, као и већина земаља у свијету, укључујући најмање једну чланицу НАТО-а, Република Српска није подржала увођење санкција Русији. Чак су и велике европске земље показале зазор од увођења санкције Русији које би имале материјално штетан утицај на њихову економију.

49. Република Српска недвосмислено инсистира на поштовању територијалног интегритета Украјине. Република Српска позвала је да се починиоци ратних злочина приведу правди. Штавише, Република Српска пружа новчану помоћ народу Украјине.⁹

III. Закључна разматрања

A. Република Српска је определијелена за пут БиХ у Европску унију

50. Република Српска је определијелена за поштовање, придржавање и спровођење Дејтонског споразума, као и за интеграцију БиХ у Европску унију. Република Српска сматра да су ова два циља не само компатибилна, него и да се међусобно надопуњавају. Република Српска доказује своју определијеленост за европски пут значајним напретком на усклађивању закона са правним тековинама ЕУ и спровођењем реформи са циљем постизања напретка на европским интеграцијама.

51. Међутим, напредак БиХ ка ЕУ и даље коче повреде суверенитета БиХ у облику незаконитих интервенција ОХР-а, као и даље присуство страних судија у Уставном суду БиХ. ЕУ је с правом указала на то да је даље постојање високог представника неспојиво са чланством у ЕУ и рекла да БиХ мора ријешити питање страних судија.

B. Република Српска упорно позива партнере у БиХ на дијалог у доброј вјери

---

⁹ Стављамо се на располагање за помоћ украјинском народу, СРНА, 3. март 2022.

52. Република Српска сматра да је дијалог, у доброј вјери и међусобном разумијевању, и у оквиру Дејтона, кључ дугорочног успјеха БиХ те, заправо, једино средство којим се могу обезбиједити стабилност и напредак земље.

53. У документу за дебату ЕУ из фебруара 2022. године с правом се наглашава дијалог као начин рјешавања политичких проблема у БиХ и истиче да би „друге опције значиле веће изазове за спровођење агенде ЕУ“.

54. Лидери Републике Српске јасно су ставили до знања да су спремни на отворен дијалог са својим партнерима у БиХ. Како је у јануару 2022. године рекла председница Републике Српске Жељка Цвијановић, уз искрен дијалог, „Срби, Хрвати, Бошњаци и сви други грађани могу имати добар заједнички живот“.¹⁰ Председница Цвијановић чак је именовала посебан тим, а хрватски лидери изразили су заинтересованост за учешће у дијалогу. Бошњачки лидери, нажалост, али не и на изненађење, нису били спремни да учествују.

55. У фебруару 2022. године, Дом народа БиХ усвојио је резолуцију којом се изражава подршка покретању дијалога између власти два ентитета БиХ и политичких представника три највеће етничке групе о могућим рјешењима за будућност земље.¹¹ Док су српски и хрватски чланови Дома народа подржали резолуцију, бошњачки чланови гласали су против.

56. Регионални лидери такође су увидјели значај дијалога за будућност БиХ. Хрватска, Турска и Србија недавно су понудиле да омогуће такав дијалог међу лидерима конститутивних народа у БиХ како би се ријешили политички проблеми БиХ.¹² Српски и хрватски лидери у БиХ поздравили су ову иницијативу; међутим, бошњачки лидери одбили су и ту иницијативу, упркос напорима турског председника који је благодан према СДА.¹³

57. Не би требало да буде изненађење да се Срби и Хрвати у БиХ плаше мајоризације када бошњачки лидери одбијају и да сједну и разговарају, чак и у вријеме политичке кризе.

С. Умјесто да напада лидере Републике Српске и Хрвата због њиховог одговора на провокације ОХР-а и политичког Сарајева, међународна заједница мора коначно да почне да се бави самим провокацијама

58. Неки чланови међународне заједнице спроводе политику која је, чини се, скројена тако да продуби политичку кризу у БиХ. Умјесто да се суоче са правим изворима проблема

---

¹⁰ Цвијановић: Судбина БиХ зависи од бошњачке политике, СРНА, 11. јануар 2022.

¹¹ HoP supports dialogue between entities and constituent peoples on future of BiH, Н1, 23. фебруар 2022.

¹² Dodik welcomes idea of Erdogan, Vucic and Milanovic mediating talks in BiH, Н1, 19. јануар 2022.

¹³ Игор Спаић, Izetbegovic: No agreement on meeting between leaders of BiH's ethnic parties, Н1, 19. јануар 2022.

БиХ – нападима ОХР-а и политичког Сарајева на владавину права и механизме заштите које Дејтонски споразум даје Србима и Хрватима – ове стране свој гњев усмјеравају на природну и оправдану реакцију српског политичког руководства на те нападе. Умјесто да угасе ватру, неке стране нападају ватрогасце.

59. Политичко руководство само једног од три конститутивна народа у БиХ, Бошњака, криви српско руководство БиХ за проблеме у земљи. Предсједник водеће хрватске странке у БиХ Драган Човић говорио је у новембру 2021. године о српском члану Предсједништва БиХ Милораду Додик рекавши: „Кад би господин Додик био једини проблем БиХ, то би се лако ријешило. Мислим да су проблеми много сложенији, вишеслојни и да је извориште правих проблема много даље од господина Додика”.¹⁴ Слично томе, предсједник Федерације БиХ Маринко Чавара, такође Хрват, рекао је да је Додик „вукао потез по потез као одговор на преузимање институција БиХ од стране Бошњака . . . И онда је вукао потез по потез како би се заштитио РС од одлука тих преузетих институција БиХ”.¹⁵

60. Као што је речено, БиХ се већ дужи низ година неуставно централизује незаконитим декретима, принудом и уплитањем ОХР-а. Сада је политичко Сарајево интензивирало напоре на разградњи дејтонског уставног система и преузима, једну за другом, институције на нивоу БиХ у настојању да под контролу стави све кључне полуге власти.

61. Република Српска сматра да БиХ може успјети под условом да домаће стране у БиХ и међународна заједница поштују Дејтонски споразум. Република Српска ради на изградњи БиХ која вјерно спроводи дејтонску уставну структуру, управља у складу са владавином права, без незаконитих и дестабилизујућих декрета ОХР-а и брзо се креће на путу ка чланству у ЕУ.

62. Пријатељи БиХ у међународној заједници могу помоћи БиХ у овом тренутку тако што ће уважити да актуелна питања унутрашње политике БиХ, попут настојања Републике Српске да оствари своје уставне надлежности, ни на који начин не угрожавају мир и стабилност и не оправдавају страна уплитања. Такође, потребно је коначно прихватити Дејтонски компромис и подстаћи бошњачко руководство да учини исто и да, умјесто што наставља активности на неуставној централизацији земље и блокира пројекте од интереса и значаја за све грађане БиХ, напосматх прихвати искрен унутрашњи дијалог са представницима друга два конститутивна народа о томе како градити успјешну будућност БиХ.

---

¹⁴ Човић никад конкретнији: Извјешћа ОХР-а пише увијек иста скупина људи из уреда у Сарајеву и увијек по истој шпанци, Дневник, 3. новембар 2021.

¹⁵ Чавара: Санкције неће донијети резултате, Додик има подршку у РС-у, Дневник, 5. јануар 2022.

Наставак остваривања властитих уставних надлежности Републике Српске у потпуности је сагласан са Уставом БиХ

Република Српска дуги низ година истиче да се подјела надлежности предвиђена Уставом БиХ мора поштовати и спроводити. Па ипак, не само да ту подјелу надлежности не поштује и не спроводи, него политичко Сарајево са својим савезницима у ОХР-у и Уставном суду БиХ наставља да урушава аутономију ентитета, супротно Уставу.

Као одговор на вишегодишњу ерозију њених уставних надлежности, Република Српска недавно је започела законит, демократски процес враћања одређених надлежности које су јој додијелене Уставом БиХ и које је раније вршила дуги низ година без икакве полемике. Супротно хистеричним тврдњама неких критичара Републике Српске, враћање надлежности које су јој Уставом БиХ дате ни на који начин не представља поништавање „реформи“, а још мање корак ка сецесији од БиХ, било *de jure* или *de facto*. Република Српска у потпуности поштује суверенитет, територијални интегритет и уставни поредак БиХ. Заиста, потези Републике Српске у правцу вршења неких од уставних надлежности које јој припадају имају за циљ обнављање уставног поретка БиХ.

Током година, под огромним притиском одређених страних сила и високих представника који су се понашали као диктатори, два ентитета дала су политичку сагласност да се институцијама на нивоу БиХ у Сарајеву повјери вршење неких надлежности које су иначе уставом дате ентитетима. Ови споразуми били су тек политички уступак, а не обавезујући уговори, амандмани на устав или споразуми са правним дејством. *Чињеница је да је Уставни суд БиХ потврдио да споразуми којима је дата сагласност не мијењају Устав БиХ и да им се не може дати правно дејство амандмана, јер нису прошли одговарајућу процедуру у којој се врше измјене и допуне.*¹

Као што један ентитет може дати политичку сагласност на надлежност нивоа БиХ над одређеним питањем, тако је може и повући. Ништа у овим политичким споразумима не каже да су они трајни и обавезујући без рока. Заиста, свака одредба споразума која тврди да је он трајан била би неуставна, јер споразуми нису прошли уставом прописан поступак измјене Устава.

Како примјећује бивши правник у ОХР-у, Метју Периш, сматрати Споразум неопозивим значило би да је „потпис на Споразуму раван уставном амандману, што би била анализа без значајног преседана у међународном или домаћем праву”.²

Устав БиХ јасно утврђује процес којим се може мијењати у члану X(1). Осим доношења уставног амандмана у овом процесу, ниједан политичар, ниједна влада или законодавац у БиХ нема право да уноси промјене у надлежности нивоа БиХ које би биле обавезујуће по будуће политичаре, владе или законодавце. У члану 1. Устава наводи се да ће БиХ „функционисати у складу са владавином права”, а не владавином човјека. Ставови

---

¹ Одлука о допуштености и меритуму, Предмет У 17/05, Уставни суд БиХ, 24. мај 2006, став 16.

² Matthew Parish, *A Free City in the Balkans* 144 (2010).

политичара не утврђују уставне надлежности различитих нивоа власти у БиХ - то чини Устав.

У Уставу БиХ стоји: „Све владине функције и овлашћења, која нису *овим Уставом изричито дата* институцијама Босне и Херцеговине, припадају ентитетима“.³ Сигурно је да надлежности које БиХ преузме по основу споразума нису „овим Уставом изричито дате институцијама Босне и Херцеговине“. Дакле, такве надлежности, са становишта Устава, и даље „припадају ентитетима“.

Одустајање од политичких споразума којима се даје сагласност да БиХ обавља ентитетске надлежности ни најмање не крши Дејтонски споразум, а упркос тирадама муслиманских странака и њихових присталица у међународној заједници, *нико никада није понудио ни кохерентан, а још мање убједљив супротан правни аргумент*. Република Српска једноставно је започела процес враћања одређених надлежности које, према Уставу БиХ, недвосмислено припадају ентитетима, због некомпетентности нивоа БиХ.

Закон који Република Српска разматра, далеко од тога да је пријетња по Дејтон, конципиран је управо тако да га вјерно спроводи. На примјер, Народна скупштина Републике Српске разматра закон којим би Република Српска поново именовала своје судије, као што је предвиђено Уставом БиХ, а што је Република Српска без приговора са стране чинила годинама након потписивања Дејтонског споразума.

Од 2011. године до данас, Република Српска у доброј вјери ради на реформи правосуђа кроз Структурисани дијалог о правосуђу са Европском унијом. Нажалост, СДА је блокирала све предложене реформе које је подржала ЕУ. Како јасно свједоче извјештаји Европске комисије о БиХ, Високом судском и тужилачком савјету БиХ (ВСТВ), који је надлежан за судије и тужиоце, већ дуго је и пријекно потребна реформа, само што се показало да је реформа на нивоу БиХ немогућа због непопустљивости СДА - што доказује неуспјех Структурног дијалога.

Закон о ВСТС упућен Народној скупштини Републике Српске, којим се спроводе препоруке Венецијанске комисије и Европске комисије, обезбјеђује аутономију, независност, непристрасност, стручност и ефикасност судија и тужилаца Републике Српске. Неки који критикују Републику Српску тврде да је предложени закон на неки начин противан уставном поретку БиХ. У ствари, управо је супротно. Предложени закон једноставно враћа Републици Српској надлежност коју она несумњиво има према Уставу БиХ, а коју је, и према оцјени ЕУ и посматрача, ВСТС обављао некомпетентно.

Република Српска је недавно донијела закон о поновном формирању Агенције за лијекове и медицинска средства Републике Српске. Република Српска поново успоставља ову агенцију на нивоу Републике Српске јер Агенција за лијекове и медицинска средства на нивоу БиХ своје дужности обавља лоше, а законско уређивање лијекова и медицинских средстава неспорно је у надлежности ентитета према Уставу БиХ.

---

³ Устав БиХ, члан III(3)(а) (*курзив додат*).

Активности Републике Српске усмјерене ка поновном вршењу одређених уставних надлежности које јој припадају ни на који начин не представљају кризу и приказују се погрешно да би међународна заједница упала у клопку и сама почела да их тако схвата. Тренутна политичка криза у БиХ произилази из настојања ОХР-а да успостави диктаторску власт над БиХ и кампање једног конститутивног народа да се одбаци дејтонски компромис и мајоризују друга два конститутивна народа у цијелој БиХ. Напади на настојања Републике Српске да оствари своје уставне надлежности имају за циљ наставак преузимања власти од стране ОХР-а и СДА.

Влада Републике Српске је најфункционалнији орган власти у БиХ, а ниво БиХ је најнефункционалнији. Настојање Републике Српске да настави да обавља одређене уставне надлежности — које је нефункционална бирократија на нивоу БиХ лоше обављала — представља корак ка доброј управи и поштовању уставних захтјева. Враћање надлежности ентитета не угрожава стабилност; управо супротно, доприноси јој. Сви који желе да ојачају стабилност БиХ треба да подрже позив Републике Српске да се Дејтонски споразум имплементира онако како је написан.

Етничка децентрализација и подјела власти у Европи

Сарајевски политички естаблишмент и одређене присталице из међународних кругова тврде да се уставна структура Босне и Херцеговине (БиХ) дефинисана Дејтонским споразумом мора напустити како би се БиХ интегрисала у Европску унију (ЕУ). Овакве опортунистичке тврдње потпуно су неосноване.

Демократије са више снажних националних или вјерских идентитета обезбиједиле су мир и стабилност давањем широке аутономије етничким регионима и других механизма заштите одређеним етничким групама. Заиста, они који тврде да је дејтонска формула за децентрализацију и подјелу надлежности на неки начин супротна европским вриједностима не знају колико земаља у самој Европи на сличан начин признаје посебна права одређеним регионалним етничким групама.

На примјер, Белгија је савезна држава састављена од три језичке заједнице (фламманске, француске и њемачке) и три регије (Фландрија, Валонија и Брисел). Свака регија и свака заједница имају свој парламент и владу. Фландрија и фламанска заједница званично су спојене. Регије имају широке надлежности које се односе на економију, запошљавање, пољопривреду, водну политику, становање, јавне радове, комуналије, енергију, саобраћај, заштиту животне средине, урбанистичко планирање, локалне финансије и спољну трговину.

У оквиру својих језички одређених географских граница, заједнице остварују низ надлежности оријентисаних на језик, укључујући културу (нпр. аудио-визуелни медији), просвјету и употребу језика у јавној сфери. Такође имају ограничене надлежности над политиком здравствене и социјалне заштите. На савезном нивоу постоји 15 министара чија мјеста су подједнако подијељена између представника који говоре француски и холандски језик. Мјеста у Представничком дому такође су подијељена на језичкој основи: белгијске сенаторе бирају локалне структуре и регионални парламенти.

Швајцарска, коју сви цијене због ефективности државних институција, штити интересе својих различитих језичких и дијалекатских група између осталог и давањем широке аутономије у 26 кантона. Кантони задржавају сва овлашћења и надлежности које Уставом нису пренесене на швајцарску конфедерацију. Кантони имају примарну надлежност за здравство, социјалну заштиту, спровођење закона, образовање у јавним школским установама и опорезивање. Аутономија швајцарских кантона толико је широка да чак имају право да закључују међународне уговоре. Сваки од 26 швајцарских кантона има свој устав, законодавно тијело, владу и судове. На нивоу конфедерације, Државно вијеће (један од два дома швајцарског парламента) има 46 чланова, које именују кантони.

Слично томе, шпански устав изричито „признаје и гарантује право на самоуправу националностима и регијама од којих се састоји“.¹ Уставом је утврђено да аутономне заједнице могу обављати све надлежности које Уставом нису изричито дате централној шпанској влади. Свака аутономна заједница има законодавну скупштину, савјет владе (са

---

¹ Устав Шпаније, чл. 2.

извршним и управним овлашћењима) и високи суд правде. Аутономне заједнице имају значајну контролу над потрошњом, а двије заједнице — Баскија и Навара — имају своје системе опорезивања. На државном нивоу, 58 сенатора именују законодавне скупштине аутономних заједница, по једног из сваке заједнице и још једног на сваких милион становника на њиховој територији.

Шкотска има значајну аутономију у оквиру Велике Британије. Закон о Шкотској из 1998. године утврђује законодавне надлежности шкотског парламента гдје су изричито наведене надлежности резервисане за британски парламент, те предвиђа да сва питања која нису изричито тако резервисана спадају у надлежност шкотског парламента. Питања над којима шкотска влада задржава надлежност су: здравље, образовање, правосуђе и полиција, рурална питања, економски развој, једнаке могућности, заштита потрошача, опорезивање и саобраћај.

У Сјеверној Ирској, споразумом закљученим на Велики петак 1998. године успостављен је систем подјеле власти који почива на консоцијацијском моделу демократије. Између осталог, карактерише га подјела власти између заједница на извршном нивоу, укључујући заједнички кабинет премијера и замјеника премијера, и вишестраначку извршну власт. Замјеници премијера имају једнака овлашћења. Један је из реда униониста (тј. протестант), а други из реда националиста (тј. католик). Вишестраначку извршну власт (кабинет) или коалицију чине синдикалне и националистичке странке. Посебан начин гласања мањини даје право вета. За многе битне скупштинске одлуке потребна је подршка заједница, што значи да већина представника синдиката и националиста мора подржати одлуку.

Последњи примјер је Италија, која има 5 аутономних региона: Долина Аосте, Фурланија - Јулијска крајина, Сардинија, Сицилија и Трентино - Јужни Тирол. Чланом 116. Устава Италије овим аутономним регијама даје се самоуправа, тј. законодавне, управне и финансијске надлежности у различитом степену, зависно од њиховог статута. Посебни статут аутономних регија усвојени су уставним законом. Двије регије у Италији са великим бројем становника које говоре њемачким дијалектима такође имају аутономна овлашћења. На примјер, управљање у Јужном Тиролу почива на консоцијационој структури подјеле надлежности између највећих језичких група.

Ови примјери чак не укључују чврсте федералне системе европских земаља, нпр. Њемачке и Аустрије.

Као што је детаљно показано и наведеним примјерима, оптужбе СДА и њених присталица да се дејтонска формула мора одбацити како би БиХ напредовала на путу европских интеграција потпуно су неутемељене.

Незаконита и деструктивна улога ОХР-а

Канцеларија високог представника (ОХР) несумњиво прекорачује законска овлашћења високог представника, грубо се обрачунава са суверенитетом и демократским уставним системом БиХ, при чему показује презир према уставним принципима и владавини права и дестабилизује БиХ. Поставши тек, како је то први високи представник рекао, дестабилизујући извор „парализе и неповјерења“, ОХР се данас доживљава као самообновљиво оруђе одређених страних сила које траже право да владају БиХ као својим посједом, а тако га генерално виде не само грађани Републике Српске, него и регионални лидери, упућени чланови међународне заједнице, па чак и бивши службеници ОХР-а. Даље постојање и незаконити декрети ОХР-а су, најблаже речено, потпуно бескорисни.

Многи који покушавају да бране ОХР, тврдећи да су метеж и неред који прави ОХР само резултат бескорисне реторике челника Републике Српске, пропуштају да примијете оно што је очигледно најупућенијим и најискуснијим међународним стручњацима за историју БиХ. На примјер, у тексту који је објављен у новембру 2021. године у часопису Политико, бивши амбасадор Велике Британије у Југославији Ајвор Робертс констатује да је ОХР изазвао „трајан сукоб“ у БиХ. Каже:

Високи представници, прије свега покојни лорд Ешдаун, годинама покушавају да ревидирају Дејтон стварањем јачег центра, а босански Срби се противе тврдећи да то није оно на шта су пристали. Дакле, постојао је и постоји трајан сукоб између настојања високог представника да све централизује и инсистирања босанских Срба на децентрализацији.¹

Диктаторска овлашћења на која ОХР полаже право очигледно су незаконита, што признају чак и бивши високи представници

Кршењем Дејтонског споразума и суверенитета БиХ, као и демократије и владавине права, ОХР је сâм себи дао правно апсурдна диктаторска овлашћења да доноси законе, поништава одлуке Уставног суда и смјењује изабране званичнике - супротно уставним процедурама, и то без икаквих овлашћења у Дејтонском споразуму или било ком другом међународном инструменту или законском акту.

Како је детаљније објашњено у додатку [Двадесет и другог извјештаја Републике Српске Савјету безбједности УН](#), под насловом *Незаконитост босанских овлашћења*, прокламована овлашћења високог представника да намеће законе и званичнике кажњава простом одлуком очигледно су противправна, што признају и бројни правни стручњаци и међународни научници, чак и бивши високи представници. Високи представник је институција коју су стране потписнице Анекса 10. Дејтонског споразума, међу којима и Република Српска, овластиле да дјелује као координатор међународних активности у погледу цивилних аспеката Дејтонског споразума и помаже странама у њиховим напорима.

---

¹ Ivor Roberts, *Is this the end of the peace pact holding Bosnia together?*, Politico, 22. новембар 2021.

Анекс 10. дефинише стриктно ограничен мандат, на основу ког високи представник има овлашћење да учествује у тим активностима и да „прати”, „одржава тијесан контакт са странама”, „помаже”, „учествује на састанцима” и „извјештава”.² Мандат високог представника не укључује никакво овлашћење, ни изричито ни конклюдентно, да намеће законе и доноси одлуке које су обавезујуће по владе и грађане БиХ.

У тексту објављеном прошле године, бивши предсједник Владе Шведске Карл Билт, који је био први високи представник, истиче: „Правни основ [бонских овлашћења] крајње је упитан”.³

Карлос Вестендорп, први високи представник који је присвојио бонска овлашћења, признао је: „На Бонској конференцији, успјели смо да уведемо начин на који високи представник може да доноси те одлуке, што, правно гледајући, није у складу са Дејтоном . . . Морам признати да то и није било баш легално”.⁴

Бивши британски амбасадор у БиХ Чарлс Крофорд, који је помогао у креирању „бонских овлашћења“, написао је: „Колико видим, бонска овлашћења *немају никакав стваран правни основ*. Изродила су се у међународно политичко блефирање у игри моћи, коју су високи представници узастопно умотавали у правнички језик да би цијела ствар изгледала импозантно и неизбјежно”.⁵

Диктаторска овлашћења која је ОХР приграбио немају упориште у праву и флагрантно крше уставни поредак БиХ. То представља потпуно одбацивање владавине права, геополитичку игру моћи којом се БиХ одузима право да управља сама собом, и шири јавност то тако и доживљава, чак и службеници у самом ОХР-у.

У новембру 2021., бивши адвокат ОХР-а Метју Периш пише:

Дејтонски мировни споразум предвиђа да високи представник буде стриктно посредник, а то је и једина улога коју је имао први високи представник у БиХ Карл Билт, док га незадовољне САД нису смијениле због непоказивања мишића у обављању дужности. Трансформација улоге међународног диктатора постигнута је спретном правничком прерадом једне клаузуле Дејтонског споразума; домаћи политички актери БиХ скоро да

---

² Matthew Parish, *A Free City in the Balkans* 86 (2010).

³ Carl Bildt, *Bosnia to war, to Dayton, and to its slow peace*, *European Council on Foreign Relations*, 28. јануар 2021.

⁴ Адис Мерџановић, *Democracy by Decree, Prospects and Limits of Imposed Consociational Democracy in Bosnia and Herzegovina* (2015), 256.

⁵ Charles Crawford, *Bosnia: the Bonn Powers Crawl Away to Die*, видјети на адреси: charlescrawford.biz/2011/07/05/bosnia-the-bonn-powers-crawl-away-to-die/ (курзив додат).

нису били присутни на Бонској конференцији и нису имали право гласа, па стога нису пристали ни на шта од наведеног.⁶

У међународним стручним круговима опште је признато да ОХР подрива стабилност и напредак БиХ

Ако оставимо по страни дрско безакоње његових наводних овлашћења, ОХР је већ дуго један од најзначајнијих фактора који доприносе дисфункционалности БиХ и сталним политичким кризама. ОХР не само да не потпомаже дијалог, како је предвиђено Дејтонским споразумом, већ представља извор сукоба.

Шира јавност увиђа да кривицу за садашњу политичку кризу у БиХ сноси бивши високи представник Валентин Инцко, који је прошле године, одлазећи са функције, незаконито донио цензорски декрет којим криминализује изражавање одређених мишљења о рату у БиХ из деведесетих година прошлог вијека. У извјештају из децембра 2021. године, специјални представник ЕУ Јохан Затлер наводи је да је европски комесар за проширење и сусједство Оливер Вархељи „изнио своју искрену оцјену да је високи представник Инцко крив за актуелни политичку кризу у БиХ, као и делегитимизацију ОХР-а”.⁷

Чини се да је Инцков декрет, који је отворено усмјерен против Срба, скројен управо тако да дестабилизује БиХ. Бивши високи представник Билт написао је у вријеме доношења Инцковог декрета: „Одлазећи високи представник у [БиХ] изазвао је дубоку политичку кризу“.

Бивши амбасадор Велике Британије у Југославији Ајвор Робертс написао је да му је „тешко сложити се са” Инцковим ставом да је „вриједило изазвати највећи сукоб у Босни од рата да би овај закон био донесен”.⁸

Гералд Кнаус, један од оснивача Иницијативе за европску стабилност, у твиту је рекао је да „наметање НИЈЕДНОГ закона од стране страног званичника у једној чланици Савјета Европе као у овом случају не би било могуће. То је супротно Европској конвенцији о људским правима и неодговоран начин да Валентин Инцко оде из БиХ”.

Иако ни Вашингтон ни Брисел нису одобрили декрет о цензорском закону, нису учинили ништа да га пониште, да поправе штету коју је проузроковао или да окончају аутократска и правно бесмислена „бонска овлашћења“ на основу којих је донесен, пошто одбијају да обуздају нелегални инструмент којим вуку полуге у БиХ.

Ово је упркос чињеници да многе западне дипломате сада отворено признају деструктивност нелегалних тврдњи ОХР-а да су му дата диктаторска овлашћења.

---

⁶ Matthew Parish, *The problem with Bosnia's last High Representative*, Transconflict, 15. новембар 2021.

⁷ *Детаљи извјештаја о политичком договору током Вахељијеве посјете БиХ*, Н1, 21. децембар 2021.

⁸ Ivor Roberts, *Is this the end of the peace pact holding Bosnia together?*, Politico, 22. новембар 2021.

У свједочењу пред одбором америчког Сената у фебруару, замјеник помоћника државног секретара Габријел Ескобар навео је да су чак и Сједињене Америчке Државе, које традиционално подржавају диктаторска овлашћења ОХР-а, признале да су та овлашћења деструктивна за демократско функционисање БиХ. Ескобар је рекао: „Снажно подржавамо високог представника и његову улогу посредника. Разумијем забринутост оних који би жељели да виде наметнута рјешења, али наметнута рјешења нису демократски одговор на демократске изазове”.⁹ Нажалост, чак и након што су признале очигледно, Сједињене Америчке Државе и даље нису вољне да улогу ОХР-а сведу на улогу посредника.

О деструктивности улоге ОХР-а говоре и други кључни стручњаци. У јануарском чланку, бивши високи представник Билт позива међународну заједницу да се „одмакне“ од БиХ како би се створили услови да лидери БиХ „сједну и пронађу компромис који им је потребан да би земља функционисала“. Објашњава:

У неку руку, [ОХР] је од дијела рјешења постао дио проблема. Код Бошњака, његово присуство изазива сталне захтјеве да међународна заједница предузме кораке против неповјерљивих босанских Срба или босанских Хрвата, док код ових других улива страх да ће такви кораци заиста бити предузети. Резултат су парализа и неповјерење, јер ниједна страна не осјећа потребу да сједне и постигне тежак компромис потребан да би земља успјела.¹⁰

Билт закључује: „БиХ више не треба третирати као протекторат. Иако су ЕУ и Сједињене Америчке Државе и даље спремне и вољне да помогну, одговорност за БиХ на крају морају преузети њени грађани”.¹¹

Како каже Метју Периш:

Ако успоставите међународну управљачку структуру коју чине страни државни службеници са овлашћењем да пишу и преиначавају законе и смјењују домаће функционере, онда сте одговорни за стање у земљи којом управљате. С обзиром на такву структуру, демократске институције БиХ неизбјежно ће пропасти или, у најмању руку, остати потпуно незреле. То је зато што знају да као институције немају посљедњу ријеч.

* * *

Једном када се становништво и политичари толико навикну да међународни званичници управљају свим важним одлукама у

---

⁹ Свједочење Габријела Ескобара пред Одбором за спољне послове Сената САД-а, 16. фебруар 2022.

¹⁰ Carl Bildt, *Bosnia's Next Crisis*, Project Syndicate, 14. јануар 2022.

¹¹ *Id.*

земљи умјесто њих, увидјеће да је немогуће отрести се навике и вратити правој демократији. У томе лежи проблем посљедњег високог представника у БиХ. Имате земљу која зависи од међународне диктаторске владавине као од хероина и та зависност девастира њено економско и политичко тијело. . . .¹²

Штавише, у једним од најпрестижнијих њемачких гласила, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, новинар Михаел Мартенс пише: „Четврт вијека након краја рата, даље присуство ОХР-а . . . не само да више није корисно, него је и штетно”.¹³

Даље присуство ОХР-а у БиХ неспојиво је и са суверенитетом БиХ, а самим тим и са европским интеграцијама БиХ. О ОХР-у, у Мишљењу Европске комисије о захтјеву за чланство БиХ из 2019. каже се сљедеће: „Тако интензиван међународни надзор је, у начелу, неспојив са суверенитетом Босне и Херцеговине, па стога и са чланством у ЕУ”.¹⁴

Као што је Европска унија више пута констатовала, наставак дјеловања ОХР-а са прокламованим „бонским овлашћењима” омета напредак БиХ на путу европских интеграција. Као што је бивши високи представник Карл Билт написао у јануару 2021. године, „континуирано присуство ОХР-а у својству старатеља Дејтона често разводњава утицај дјеловања ЕУ”.¹⁵ У тексту из августа 2021. године, Билт је чак рекао да је именовање новог високог представника „план земље за приступање ЕУ практично избацило са колосијека”.¹⁶

Шмит наставља дестабилизујућу улогу ОХР-а

Њемачки политичар Кристијан Шмит, који сада тврди да је високи представник иако га Савјет безбједности УН никада није потврдио, игра изразито бескорисну улогу и показује да ништа није научио из метежа који је изазвао Инцко. Шмит лицемјерно држи предавање грађанима Републике Српске о владавини права иако не признаје никаква ограничења претпостављених овлашћења да декретима управља БиХ. Грађани у региону генерално доживљавају Шмита као глас Њемачке, а не као неутралног посредника; он сâм није учинио ништа да их разувјери.

Шмит је недавно још једном нагласио своју тврдњу да је неизабрани страни диктатор БиХ тако што је издао два декрета којима наводно поништава законе Републике Српске у

---

¹² Matthew Parish, *The problem with Bosnia's last High Representative*, Transconflict, 15. новембар 2021.

¹³ Michael Martens, *Ohne demokratische Kontrolle*, Frankfurter Allgemeine Zeitung, 25. јули 2021.

¹⁴ Мишљење Комисије о захтјеву Босне и Херцеговине за чланство у Европској унији, 29. мај 2019, стр. 7.

¹⁵ Carl Bildt, *Bosnia to war, to Dayton, and to its slow peace*, European Council on Foreign Relations, 28. јануар 2021.

¹⁶ Carl Bildt, *The dangerous Balkan standstill*, The Strategist, 23. август 2021.

вези са државном имовином. Питање државне имовине је дуготрајан спор између бошњачких и српских странака, који би био ријешен прије много година да Инцко није поништио договор који су постигле најутицајније српске, бошњачке и хрватске политичке странке. Шмитови декрети га сада потпуно стављају на страну СДА у дугогодишњем спору око државне имовине, што додатно говори да Шмит није неутралан посредник, него припадник бошњачке стране у политици БиХ.

Што се тиче најозбиљније кризе са којом се БиХ суочава, тј. потенцијалног бојкота предстојећих избора од стране Хрвата, умјесто да помогне, Шмит је ситуацију само погоршао. Шмит је подрио преговоре о изборној реформи између хрватских и бошњачких странака тако што је у суштини увјерио СДА да одбијање међународних напора да се доради изборни закон БиХ неће имати негативне посљедице. Након тога, никога није изненадило када је СДА одбила да пристане да питање изборног закона буде ријешено под покровитељством САД и ЕУ поставивши, у посљедњем тренутку, нове услове за које је знала да их Хрвати никада неће прихватити.

У актуелном тешком периоду у БиХ и на Балкану уопште, када је јасна комуникација између лидера у БиХ и регионалних и међународних лидера од пресудног значаја, Шмит се понаша као дипломатска цокер карта, а повремено и као амбасадор без портфеља. Обилази регионалне лидере и лидере у страним пријестоницама које сматра значајним за његово даље функционисање, али не представља никога (осим ако није инструмент њемачке владе).

Тврди да говори у име Савјета за спровођење мира (“ПИК”), *ad hoc* групе земаља и организација, којој Дејтонски споразум не даје никаква овлашћења, нити се у њему уопште помиње. Наравно, сами чланови Савјета за спровођење мира међусобно се разликују у приступу рјешавању питања унутар БиХ, и тек када је Инцко издао непромишљени диктат на крају мандата, схватили су да високи представници сматрају да не треба да питају ни ПИК ни било кога шта могу, а шта не могу да раде. Заправо, шокантно је да ЕУ и одређене важне заинтересоване стране силе уопште дозвољавају да канцеларија као што је ОХР уопште постоји када та канцеларија само одмаже и компликује и ничим не доприноси њиховим директним дипломатским односима са БиХ.

Док се Шмит представља као високи представник, тензије између конститутивних народа у БиХ расту. То би сâмо по себи требало да буде довољан доказ Шмитовог неуспјеха, чак и ако замислимо да има некакву легитимну улогу у БиХ. Једина легитимна улога високог представника према Дејтонском споразуму је да омогући разговоре о спровођењу Споразума, иако је очигледно да Шмит не чини ништа у том смислу: не нуди никакве идеје, планове, иницијативе ни активности које би заиста омогућиле сарадњу између конститутивних народа. Показује да не мари за основне узроке политичких сукоба у БиХ нити има жељу да се њима позабави. Шмит је усмјерен на то да критикује реторику одређених политичара из Републике Српске – као да би у БиХ све ишло глатко и лако, а унутрашње тензије нестале колико сутра, само када би људи своје незадовољство због фундаменталних проблема изражавали бираним ријечима.

ОХР је требало давно затворити, не само зато што незаконито присваја диктаторска овлашћења, него и због његовог штетног утицаја на БиХ.

Настојање политичког Сарајева да оствари потпуну доминацију у БиХ

Политичко Сарајево – а нарочито највећа бошњачка странка у Босни и Херцеговини (БиХ) СДА интензивирала је своје напоре на разградњи дејтонског уставног система са циљем остваривања потпуне бошњачке доминације у БиХ.

Прокламована платформа СДА

Нема мира ни коегзистенције између исламске вјере и неисламских друштвених и политичких институција.

Овај став Алије Изетбеговића, оснивача СДА, који је изнио у својој *Исламској декларацији*, странка коју је основао никада није оповргла нити ублажила. Иако СДА покушава да се САД-у и Европи представи као релативно умјерена, основана је као исламистичка, остала је исламистичка, а међу њеним главним присталицама су најфундаменталистичкији и најрадикалнији исламистички елементи у БиХ. Циљ странке је потпуна доминација Бошњака - и СДА - на сваком квадратном километру БиХ.

Син Алије Изетбеговића, Бакир, који је сада предсједник СДА, наслиједио је екстремистичке ставове свог оца, који су све само не пацифистички. На примјер, у октобру прошле године, изјавио је сљедеће: „Морамо бити спремни за рат”, додавши: „Ако људи хоће да живе, морају бити спремни да умиру, ако желе мир, морају бити спремни на рат”.¹

Усвојеном платформом СДА тражи се потпуно укидање дејтонског уређења - укључујући ентитете и механизме заштите конститутивних народа - у корист унитарне државе у којој би потпуно доминирао само један конститутивни народ: Бошњаци. У декларацији од 14. септембра 2019. године, СДА позива на „регионализирану“ државу „под називом Република Босна и Херцеговина, са три нивоа власти: државним, регионалним и локалним“. Ово, наравно, није ништа друго него позив на укидање Републике Српске и ФБиХ - које су круцијални елемент уставне структуре БиХ која спречава доминацију једне етничке групе у БиХ - као и кантона у Федерацији, који су есенцијални у обезбјеђивању гласа Хрвата у управи.

„Република Босна и Херцеговина” био је унитарни режим под доминацијом Бошњака који је, као и Република Српска, био страна споразума који чине Дејтонски споразум, укључујући и Устав БиХ. Устав БиХ ставио је ван снаге Устав Републике Босне и Херцеговине и јасно рекао да се земља зове „Босна и Херцеговина”. Позив СДА на оживљавање „Републике Босне и Херцеговине”, дакле, јасно говори да ова странка жели да укине Устав БиХ, који је есенцијални елемент Дејтонског споразума.

Изетбеговић је недавно истакао анимозитет СДА према Дејтонском споразуму када је љутито реаговао на коментар америчког изасланика Габријела Ескобара да се о „грађанском” концепту БиХ може разговарати тек након што земља уђе у ЕУ и да Дејтонски

---

¹ Изетбеговић: Ако хоћете мир, морате бити спремни на рат, СРНА, 25. октобар 2021.

споразум до тада остаје као оквир. Изетбеговић је рекао да Ескобарове изјаве „немају утемељење“ и да нису у складу са политиком САД.² Дејтонски споразум назвао је „лудачком кошуљом“ која „спутава главну снагу у БиХ“, односно Бошњаке.

У изјави коју је дао 8. априла 2022. године, Изетбеговић истиче централно мјесто ислама у визији СДА за БиХ, и наизглед елиминише сваку улогу других конститутивних народа, рекавши:

Везивно ткиво Босне и Херцеговине су Бошњаци . . . а везивно ткиво унутар Бошњака је вјера. . . . И докле год су пуне џамије младих људи и докле год стотине хиљада људи пости добровољно, ноћу се дижу . . . ја нисам забринут за ову земљу.³

СДА је јасно ставила до знања да има за циљ постизање ратних циљева Армије Републике Босне и Херцеговине (бошњачке војске) као да Дејтонски споразум никада није потписан. На примјер, члан Предсједништва БиХ Шефик Џаферовић, члан СДА, пожалио се у априлу 2022. да БиХ „још увијек није оно за шта су се борили борци Армије БиХ“.⁴

Званичници СДА, у свим институцијама БиХ, агресивно настоје да постигну овај циљ систематичним укидањем права ентитета и учешћа Хрвата и Срба у политичком и грађанском животу БиХ. Стални напади на уставну структуру како је успостављена и договорена у Дејтону, највећа су пријетња са којом се БиХ суочава и онемогућава напредак.

СДА блокира постизање кључног компромиса о изборној реформи уз посредовање САД и ЕУ.

Као што је Република Српска навела у претходним извјештајима Савјету безбједности, кључан разлог политичке кризе у другом ентитету, ФБиХ, јесте избор Жељка Комшића на мјесто „хрватског“ члана Предсједништва БиХ на изборима 2018. године. Комшић, који је изабран готово искључиво бошњачким гласовима, номинално је хрватски политичар који се залаже за политички програм СДА и Бошњака, а готово да не ужива никакву подршку међу Хрватима. Бошњачки политичари лишили су права хрватске гласаче тако што су подстицали Бошњаке да гласају за Комшића умјесто за кандидата за бошњачко мјесто у Предсједништву. Ова изборна манипулација Бошњацима је практично дала два мјеста у Предсједништву, а Хрватима ниједно, што је резултат који СДА од тада користи као дио својих напора да свако хрватско учешће у управљању БиХ сведе на најмању могућу мјеру.

---

² Изетбеговић: Ескобарова изјава о БиХ није став САД-а, Н1, 7. април 2022.

³ Снажна порука Бакир Изетбеговића: Докле год су пуне џамије ја се не плашим за Босну, СДА, 8. април 2022.

⁴ Мелика Балихоџић, Џаферовић: Ова држава још није оно за шта су се борили борци АРБиХ, Н, 14. април 2022.

Слично томе, начин на који се чланови Дома народа ФБиХ бирају омогућава да подручја у којима доминирају Бошњаци изаберу већину „српских” чланова и најмање једну трећину „хрватских” чланова. У одлуци у предмету *Љубић* из 2016. године, Уставни суд БиХ сматра да су тиме нарушена права Хрвата као конститутивног народа.⁵ Суд каже:

Уставни суд подсјећа да, према општим принципима демократије, право на демократско представљање остварује се легитимним политичким представљањем које мора почивати на *демократском избору оних чији се интереси представљају*. У том смислу, веза између представљаних и политичких представника на свим административним политичким нивоима је оно што представницима заједнице даје легитимитет.⁶

Упркос томе, СДА игнорише Уставни суд и принципе наведене у одлуци у предмету *Љубић* у настојању да Хрвате у ФБиХ лиши права и преузме доминацију за себе.

Измјене изборног закона БиХ неопходне су како би се спровели принципи одлуке *Љубић* и спријечило да један народ бира посланике другом. Званичници из САД-а и ЕУ посредују у разговорима између бошњачких и хрватских страначких званичника о неопходним изборним реформама. Међутим, СДА се непопустљиво противи спровођењу принципа из одлуке *Љубић* и Хрватима не допушта легитимно политичко представљање на које имају право по Уставу.

Уз помоћ медијатора из САД-а и ЕУ, преговори су довели до приједлога компромиса у марту 2022. године, који би био у складу са европским стандардима и ријешило све проблеме. Предложени компромис подразумевао је поштовање принципа легитимног представљања из одлуке *Љубић*, побољшање интегритета изборног процеса и уступке Хрвата у погледу функционисања институција ФБиХ. Пет од шест политичких странака које су учествовале у овим разговорима подржало је компромис.⁷ Међутим, СДА је у посљедњем тренутку затражила од Хрвата нове, немогуће уступке, чиме је намјерно потопила споразум и продубила кризу у ФБиХ.⁸ Блокирање предложеног компромиса од стране СДА типичан је примјер одбијања ове странке да сарађује чак и са својим највећим помагачима у међународној заједници.

Дана 26. априла 2022. године, када је изборна реформа била на дневном реду Дома народа Парламентарне скупштине БиХ, СДА је, умјесто да једноставно гласа против предложеног закона, блокирала рад Дома бојкотом сједнице онемогућивши кворум.⁹

---

⁵ Уставни суд БиХ, предмет У-23/14.

⁶ Курзив додат.

⁷ Човић: *Апсолутно нема увјета да се организирају избори*, Н1, 20. март 2022.

⁸ *Id.*

⁹ *Због недостатка кворума сједница одгођена за сутра*, СРНА, 26. април 2022.

Предсједавајући Дома народа (и лидер највеће хрватске странке у БиХ, ХДЗ) Драган Човић, назвао је бојкот „блокадом без преседана”.¹⁰ Ово је само посљедњи у низу покушаја СДА да блокадом институција БиХ оствари своје циљеве. На примјер, СДА је блокирала формирање Савјета министара БиХ годину дана након посљедњих општих избора у БиХ – што није изазвало ни наметање страних санкција, па чак ни осуду. Блокадама СДА разоткрива се лицемјерје страначких осуда наводног српског блокирања рада институција БиХ.

Одбацивање свих настојања да се дође до изборне реформе представља намјерно обесправљење Хрвата и намјерно одбацивање, од стране СДА, самих принципа који су у основи Дејтонског споразума.

Непопустљивост СДА, коју су чланови међународне заједнице пречесто подржавали, довела је БиХ у веома тешку и неизвјесну ситуацију. Одбијање СДА да поштује подјелу надлежности како је предвиђено Уставом БиХ пријети да поремети изборе и изазове потпуни слом законодавног процеса. Непопустљивост СДА навела је хрватске странке да размотре могућност бојкота предстојећих избора. Након што је СДА изазвала неуспјех преговора о изборној реформи у марту 2022. године, Драган Човић је рекао да сада нема услова за одржавање избора у БиХ. Предсједник Хрватске Зоран Милановић је, сходно томе, у фебруару 2022. године рекао да ако се не постигне договор о измјенама и допунама изборног закона БиХ, општи избори у БиХ 2022. године не треба да буду одржани и да ће „учинити све да се не одрже“.¹¹

Непопустљивост СДА подстакла је позиве на формирање аутономне хрватске регије. У фебруару 2022. године, Хрватско народно вијеће (ХНС), кровна организација великих хрватских странака и група, саопштило је да би могло покренути политички процес за формирање хрватске регије уколико се изборна реформа не заврши.¹²

Оправдано незадовољство Хрвата и Срба могло би резултирати новим напуштањем Парламентарне скупштине, спречавањем кворума и блокадом свих законодавних активности. Угледни хрватски новинар је у фебруару 2022. написао да је реформа изборног закона неопходна да би се зауставила практична дезинтеграција БиХ.¹³

Незаконито преузимање спољне политике БиХ од стране политичког Сарајева

Сарајевски политичари предвођени СДА настављају да пркосе јасној одредби Устава БиХ да је „Предсједништво надлежно за . . . [в]ођење спољне политике Босне и

---

¹⁰ Човић: СДА – извор криза у БиХ, СРНА, 26. април 2022.

¹¹ „Ако нема договора, избори се не би требали одржати, учинити све да се не одрже, Н1, 18. фебруар 2022.

¹² *Bosnian Croats say may push for own region unless election law changes*, Reuters, 19. фебруар 2022.

¹³ Јурица Гудељ, *Будућност БиХ овиси о хрватско - бошњачким односима: Жели ли Сарајево „палестинизацију“ властитог народа?*, Дневник, 23. фебруар 2022.

Херцеговине”. Предсједништво је једина институција БиХ којој је Уставом повјерена спољна политика.

Ипак, умјесто да заступа спољну политику коју је одобрило Предсједништво, министар спољних послова БиХ Бисера Турковић понаша се као министар спољних послова СДА. Недавно су, на примјер, Турковићева и други бошњачки званичници из Министарства спољних послова флагрантно прекршили Устав БиХ износећи различите ставове у име БиХ, упркос чињеници да Предсједништво БиХ није заузело никакав став.

Примјери неовлашћених поступака Турковићеве су бројни. Турковићева је прошле године — без овлашћења Предсједништва — осудила планове Републике Српске да, уз помоћ Србије, изгради споменик хиљадама Срба, Рома, Јевреја и других које је фашистички усташки режим убио у концентрационом логору и логору смрти Јасеновац током другог свјетског рата.

Такође прошле године, и овај пут без овлашћења, састала у Техерану са тврдолинијашким исламистичким предсједником Ирана, упркос томе што је опште познато да му се на терет ставља улога у масовним погубљењима политичких затвореника током осамдесетих година прошлог вијека.¹⁴

Турковића такође злурадо покушава да блокира важне пројекте развоја привреде у Републици Српској, укључујући хидроелектрану Бук Бијела, са капацитетима за производњу 93 MW безкарбонске и јефтине електричне енергије, и аеродром у Требињу, који ће унаприједити привреду и развој јужног дијела БиХ. Недавно је задала ударац пројекту аеродрома повлачењем сагласности на нацрт меморандума о пројекту између Србије и БиХ.

У посљедње вријеме, Турковићева обилази стране земље и одржава званичне састанке, при чему заобилази амбасадоре БиХ који су Срби. То јој омогућава да на састанцима пласира пропаганду СДА, а Србе држи у незнању. Ово настојање да се Срби искључе из дипломатских активности на високом нивоу симболично је за план СДА да створи БиХ само за Бошњаке и ни за ког другог.

И члан Предсједништва БиХ Жељко Комшић често игнорише чињеницу да је спољна политика, према Уставу, надлежност Предсједништва у пуном саставу. На примјер, у септембру 2021. године, Комшић је, лажно тврдећи да говори у име БиХ, одржао говор пред Генералном скупштином УН-а, без овлашћења Предсједништва БиХ, и том приликом изнио своје личне ставове. Не само да није представљао спољну политику БиХ коју је у прописаном поступку усвојило Предсједништво БиХ, него се недипломатски обрушио на сусједи БиХ и осудио сам Устав БиХ.

---

¹⁴ Тришић: Додиков кабинет се ограђује од неовлашћеног дјеловања Турковићеве у Техерану, СРНА, 5. август 2021.

Комшић је недавно показао и изражену нетрпељивост према Дејтонском споразуму, када је у априлу рекао да је „конститутивност“ односно концепт конститутивности народа, „геноцидна одредница“.¹⁵

Екстреман примјер политизације спољнополитичког апарата БиХ је објава Адмира Атовића, бошњачког конзула БиХ у Франкфурту, на Твитеру у октобру прошле године: „Сто хиљада Босанаца с искуством у рату тренутно живи у Босни! Муниција у Коњицу и Горажду! Хаубице у Травнику! РПГ-ови у Хаџићима! Итд. Уздај се у се и у своје кљусе! Знају они да ово није шала и да босанска снага није маца! Еф. Велић . . . Алаху екбер“.¹⁶

Занимљиво је да ове флагрантне повреде Устава и самих принципа договорених у Дејтону међународна заједница не осуђује, него их често поздравља, или, у најбољем случају, слијеже раменима, што СДА додатно охрабрује у њеном циљу да узурпира све надлежности у БиХ које треба да дијеле конститутивни народи.

Нелегитимно преузимање и злоупотреба Централне изборне комисије од стране СДА

Не задовољавајући се тиме да манипулише само гласањем у БиХ, СДА кује завјеру да узурпира и изманипулише сâм механизам изборних процеса у БиХ. У марту 2020. године, СДА је незаконито преузела контролу над Централном изборном комисијом и све од тада је злоупотребљава у политичке сврхе. Представнички дом БиХ, на челу са СДА и Комшићевом ДФ, смијенио је два од седам чланова Централне изборне комисије БиХ (ЦИК) и на њихово мјесто довео своје кандидате, а истовремено поново именовано два члана из редова СДА. Умјесто стручњака за изборно право, два именована српска члана именовале су политичке личности из опозиционих странака из Републике Српске. Овим незаконитим потезом прекршена су пословничка правила за избор чланова ЦИК-а, зато што законом утврђен поступак јавног конкурса за избор чланова никада није спроведен.

Предсједница комисије за избор и именовање чланова ЦИК-а Борјана Кришто упозорила је да нелегитимна именовања не воде владавини права.¹⁷ Хрватско национални сабор (ХНС), кровна организација већинских хрватских странака и групација, с правом је маневре СДА назвала неуставним и незаконитим и „грубим уништењем функционисања правне државе у БиХ“.

Потези СДА са циљем задобијања контроле над ЦИК-ом изазвали су осуде не само од стране највећих српских и хрватских странака, него чак и водеће бошњачке странке, СББ. Предсједник СББ-а и бивши министар безбједности Фахрудин Радончић рекао је слjedeће: „Док ми трошимо своје здравље и посљедњи атом снаге да помогнемо грађанима у мигрантској кризи, корона пандемији и на другим пољима, они већ планирају како да

---

¹⁵ ЖЕЉКО КОМШИЋ: *Босна и Херцеговина и Украјина морају истовремено добити кандидатски статус за чланство у ЕУ*, Аутономија, 23. април 2022.

¹⁶ *Адмир Атовић за „Аваз“ о скандалу који је изазвао: Немојте, људи, по ономе што хиљаду година постоји*, Дневни аваз, 16. октобар 2021.

¹⁷ Кришто: *Незаконит избор чланова ЦИК-а не води владавини права*, БХРТ, 16. јули 2020.

поново компромитирају изборни процес и извргну вољу грађана”. Такође је додао да ако тешке манипулације СДА опстану, предстојећи избори немају никаквог смисла.

Од када је преузела контролу над ЦИК-ом, СДА злоупотребљава комисију у политичке сврхе. На примјер, незаконито је одгодила изборе 2020. године и забранила странци Уједињена Српска да учествује на тим изборима.

Противправно преузимање кључних правосудних функција од стране СДА

У склопу своје тежње за неупитном доминацијом над БиХ, СДА преузима контролу над правосудним и тужилачким позицијама. У фебруару 2021. године, СДА и њени савезници успјели су да именују Халила Лагумцију на мјесту новог предсједника Високог судског и тужилачког савјета (ВСТС). У интервјуу из марта 2021. године, предсједник СДА Бакир Изетбеговић хвалио се утицајем СДА на избор новог шефа ВСТВ-а, рекавши: „Видите промјене у Централној изборној комисији, Високом судском и тужилачком вијећу, ми знамо наћи начин да ствари крену напријед”.¹⁸

У октобру 2021. године, бошњачки чланови ВСТВ-а смијенили су главног тужиоца БиХ Гордану Тадић, Хрватицу, на основу лажних навода о „немару” након што се Изетбеговић пожалио да Тадићева процесуира превише Бошњака. Све и један Србин и Хрват у ВСТВ-у гласали су против смјене, али су их надгласали бошњачки чланови ВСТВ-а. Бивши министар правде БиХ Бариша Чолак, Хрват, назвао је ову смјену политичким потезом којим се СДА даје пуна контрола над правосуђем БиХ. „Успоставили контролу над [ВСТВ], а ни то им није било довољно, па су, поред контроле Суда БиХ и [ВСТВ-а], преузели контролу и над Тужилаштвом БиХ“, изјавио је Чолак.¹⁹

Бошњачка доминација у институцијама правосуђа евидентна је и у благим казнама које Суд БиХ упорно изриче за ратне злочине које су починили Бошњаци. Најскорији примјер таквог поступања је одлука од 28. априла 2022. године, којом је Суд БиХ смањио казну затвора генералу Сакибу Махмуљину, ратном команданту Трећег корпуса бошњачке АРБиХ, на само осам година, упркос чињеници да је одред Ел Муцахидин под његовом командом ликвидирао велики број српских заробљеника, и то не у налету бијеса послје жестоке битке, већ садистичким ритуалним одрубљивањем главе. За почињене ратне злочине, генерал Махмуљин није ни био у затвору јер је СДА чинила све да га заштити од правде. Штавише, након првостепене одлуке, Турковићева се огласила на Фејсбуку ријечима хвале за генерала Махмуљина и осудила пресуду,²⁰ што је био провокативан и

---

¹⁸ Изетбеговић: *СДА брани грађански принцип, а грађанске странке нападају СДА и нуде руку ХДЗ-у*, *Naubat.ba*, 3. март 2021.

¹⁹ Чолак *огорчено о смјени Гордане Тадић: Ружан је и тужан овај политички потез СДА*, *Oslobodjenje.ba*, 21. октобар 2021.

²⁰ Сандра Вељковић, *Министрица вањских послова БиХ брани осуђеног заповједника муџахедина који су убијали Србе и Хрвате*, *Вечерњи лист*, 25. јануар 2021.

крајње срамотан чин, који сâм по себи не само да је требало да је дисквалификује за вршење јавне функције, него и да изазове одијум код међународне дипломатске заједнице.

С обзиром на упорне и агресивне поступке СДА на демонтажи дејтонске уставне структуре како би СДА стекла доминацију над свим функцијама власти у БиХ, настојање Републике Српске да поврати неке од уставних надлежности које јој припадају, а за које је раније договорено да се повјере нивоу БиХ, није ништа друго до чин борбе за опстанак, а не чин сецесије.